

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 20.06.2019
Vår ref.: 201842828-5
Arkiv: 641
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Christina Sepulveda, Ragnhild Aker Nordeng

Godkjenning av retningslinjer for §§ 5, 6 8, 8a, 8b, 14a og 21 i forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) godkjenner Statnett SF som systemansvarlig sine retningslinjer til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (systemansvarsforskriften) §§ 5, 6, 8, 8a, 8b, 14a og 21 med forbehold om endring.

I brev datert 5. april 2019 har NVE mottatt systemansvarlig sitt forslag til retningslinjer for systemansvarsforskriften §§ 5, 6, 8, 8a, 8b, 14a og 21.

Etter ny § 28a i systemansvarsforskriften skal systemansvarlig utarbeide forslag til retningslinjer for utøvelsen av systemansvaret. Retningslinjene skal godkjennes av NVE.

NVE godkjenner retningslinjene, men med forbehold om endring

NVEs vurdering er at forslag til retningslinjer i all hovedsak gir et godt bilde av Statnetts utøvelse av systemansvaret. Innholdet i retningslinjene bør utvikles over tid og hele tiden ha som formål å skulle bidra til mest mulig transparens og forutsigbarhet for aktørene.

NVE mener det er behov for ytterligere presiseringer og beskrivelse av systemansvarlig sin praksis for punktene som tas opp nedenfor. Manglene anses imidlertid ikke å være så alvorlige at forslaget ikke kan godkjennes. NVE godkjenner retningslinjene, men med forbehold om at Statnett som systemansvarlig oppdaterer retningslinjene i henhold til våre kommentarer og sender nytt forslag til godkjenning til NVE innen **1. april 2020**.

§ 5. Flaskehalsar og budområder

I retningslinjene til første ledd vises det kun til at systemansvarlig håndterer flaskehalsar på transformatorer mellom distribusjonsnett og regional-/transmisjonsnett. NVEs vurdering er at det av retningslinjene bør klart fremgå alle typer flaskehalsar som systemansvarlig håndterer. Forskriften sier at systemansvarlig skal håndtere flaskehalsar i regional- og transmisjonsnettet. Nå kan retningslinjene tolkes som at systemansvarlig kun håndterer et fåtall flaskehalsar i transformator mellom distribusjonsnett og regional-/transmisjonsnett.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Håndtering av flaskehalser påvirker aktørene og det bør av retningslinjene fremgå hvilke forhold systemansvarlig legger til grunn for sin vurdering ved bruk av ulike virkemidler. I høringsdokumentet viser systemansvarlig til at det ved håndtering av flaskehalser legges til grunn *begrensinger mellom områder som gis av snittgrenser fastsatt etter forsynings sikkerhets kriterier som hovedsakelig er basert på N-1, eller kontinuerlig snittgrense for belastning av enkeltkomponenter*. I oppsummeringsdokumentet og retningslinjene som er sendt til godkjenning av NVE er teksten fjernet. NVEs vurdering er at det i retningslinjene bør fremgå hvilke forhold systemansvarlig legger til grunn for sin vurdering av behov for å håndtere flaskehalser. Med utgangspunkt i den teksten som er fjernet i det endelige forslaget bør det i tillegg fremgå hvilke områder og snittgrenser det vises til, samt at det fremgår hvordan disse fastsettes.

I retningslinjene til andre ledd er det etter NVEs vurdering ikke tydelig om forslagene til budområder som skal utarbeides og oversendes reguleringsmyndighet for godkjenning inneholder hele metodikken eller kun hvilke budområder som skal studeres. Det bør i retningslinjene presiseres at forslaget som sendes til berørte reguleringsmyndigheter skal inneholde både metodikk og forutsetninger for en felles studie, og hvilke alternative budområdeinndelinger som skal studeres.

§ 6. Fastsettelse av handelskapasitet

I oppsummeringen av høringsuttalelser i NVE-dokument 56/2018 skrev vi at retningslinjene som et minimum må inneholde en beskrivelse av metode, prinsippene som vektlegges ved beregning av tilgjengelig handelskapasitet og en beskrivelse av til enhver tid gjeldende praksis. NVE vil presisere at dette ikke er til hinder for at retningslinjene bør være mer detaljerte, dersom det er nødvendig for å bidra til transparens og forutsigbarhet for aktørene.

Flere av aktørene som har levert høringsinnspill har kommentert at de savner mer detaljert beskrivelse av grunnlag for fastsettelse og metode. NVEs vurdering er at retningslinjene bør inneholde en tydeligere beskrivelse av prosess, metode og gjeldende praksis for fastsettelse av handelskapasitet. Retningslinjene bør beskrive mer detaljert hvordan systemansvarlig beregner maksimal handelskapasitet ut fra N-1 kriteriet, og hvordan forventet fysisk utnyttelse av en «korridor» prognoseres. Det bør etter vår vurdering også komme tydeligere frem i retningslinjene hvilke parametere som inngår i beregning av maksimal handelskapasitet.

Retningslinjene bør inneholde en beskrivelse av gjeldende praksis som tydelig viser sammenhengen mellom ulike parametere og som beskriver forholdet mellom kapasitet til markedet, maksimal handelskapasitet, allokert kapasitet for utveksling av systemtjenester og sikkerhetsmargin for å håndtere flyt som følge av aktivering av frekvensregulering. Retningslinjene bør spesifisere metode for fastsettelse av «Transmission Reliability Margin» (TRM) for ulike norske budområdegrenser. For utveksling av systemtjenester bør det som et minimum fremgå hvordan dette reflekterer konsesjonsvilkår. Videre som en del av beskrivelsen av gjeldende praksis bør retningslinjene inneholde en presisering av i hvilke tilfeller kapasitet allokeres for utveksling av systemtjenester, og retningslinjene bør referere til prosess, metode og eventuelle begrensninger for å allokere kapasitet til utveksling av systemtjenester.

I retningslinjene er det vist til at sumbegrensninger kan benyttes for å redusere handelskapasitet gitt til markedet. Retningslinjene bør inneholde en presisering av hva en sumbegrensning er, en detaljert beskrivelse av hvordan sumbegrensninger fastsettes og en beskrivelse av hvilke snitt der sumbegrensninger benyttes.

Retningslinjene skal presisere hvor gjeldende nivåer på parametere som inngår i beregningen av handelskapasitetene publiseres.

§8a. Planlegging og produksjon

I retningslinjene første ledd fremgår det at data skal rapporteres per stasjonsgruppe. Enkelte aktører etterlyser en gjennomgang av stasjonsgruppeinndelingen, og systemansvarlig viser til at det kan bli aktuelt med en gjennomgang i fremtiden. Ettersom inndelingen i stasjonsgrupper påvirker aktørene bør en beskrivelse av dagens praksis fremgå av retningslinjene.

I siste avsnitt skriver systemansvarlig at vindkraft og annen uregulerbar kraft må sørge for kontinuerlig oppdatering av sine produksjonsplaner. Det er uklart om dette gjelder også etter fristen 45 minutter før driftstimen. Retningslinjene er uklare og det kan virke som om systemansvarlig stiller andre krav til rapportering fra vindkraft og annen uregulerbar produksjon.

Systemansvarlig skriver videre at for vindkraft og annen uregulerbar kraft vil systemansvarlig følge opp større eller gjentatte avvik fra produksjonsplanen. NVE mener det bør presiseres om systemansvarlig stiller andre krav til vindkraft og annen uregulerbar kraft eller om kravene er de samme, men at systemansvarlig forventer at disse aktøren ikke vil klare å holde seg i balanse.

I retningslinjene til andre ledd fremgikk det av høringsdokumentet at det er balanseansvarlig som er ansvarlig for å sende inn produksjonsplaner til systemansvarlig uten at dette fremgår av retningslinjene. Det fremgikk heller ikke av teksten i høringsdokumentet hvorfor systemansvarlig legger til grunn at det er balanseansvarlig som har forpliktelsene etter § 8a andre ledd. NVEs vurdering er at systemansvarlig i retningslinjene må gjøre rede for kriteriene som ligger til grunn for at begrepet konsesjonær i forskriften skal forstås som balanseansvarlig konsesjonær.

§ 8b. Planlegging og effektregulering

I oppsummeringen til høringskommentarene til første ledd viser systemansvarlig til at produksjonsglatting ikke er regulert gjennom systemansvarsforskriften § 8b, men utviklet av systemansvarlig som en løsning som bedre møter kraftsystemets balansebehov. NVE vil presisere at systemansvarlig sin praksis må ha hjemmel i forskrift. For at systemansvarliges praksis med blant annet produksjonsglatting skal være i tråd med gjeldende regelverk er § 8b første ledd endret gjeldende fra 1. juli 2019. NVEs vurdering er at systemansvarliges bruk av produksjonsglatting skal fremgå av retningslinjene.

Flere aktører har kommentert at pålegg gis til balanseansvarlig. Systemansvarlig har i den anledning tatt inn en presisering av hvem som regnes som balanseansvarlig aktør. NVEs vurdering er at retningslinjene i tillegg bør inneholde en presisering av kriteriene systemansvarlig legger til grunn for at konsesjonær i forskriften vil være de balanseansvarlige konsesjonærene, som dermed pålegges plikten om å begrense anmeldingen i markedet. Se også kommentar under § 8a.

I forbindelse med retningslinjene til andre ledd har flere aktører kommentert at pålegg om produksjonstilpasning sendes til den balanseansvarlige først etter at begrensningene i nettet som følge av en planlagt driftsstans er kjent. Statnett beskrev også i retningslinjene en praksis hvor vedtak om produksjonstilpasning som følge av planlagte driftsstanser normalt ikke skulle fattes senere enn to uker før gjennomføring. NVE presiserte i brev datert 15. mai 2019 at vedtak om produksjonstilpasning som ikke er systemkritiske skal forberedes i tråd med kravene i forvaltningsloven, og Statnett ble bedt om å sende et oppdatert forslag til retningslinjer i tråd med dette. NVE hadde et møte med Statnett, hvor problemstillingene ble diskutert, og NVE mottok epost 29. mai 2019 fra Statnett med oppdaterte retningslinjer etter NVEs innspill.

§14a. Rapportering av anleggsdata før idriftsettelse

Etter systemansvarsforskriften § 14a sjette ledd skal systemansvarlig sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til bestemmelsen. I retningslinjene for systemansvarsforskriften § 14a beskriver Statnett systemet og rutineene for innrapportering av kraftsystemdata for aktørene som er rapporteringspliktige etter henholdsvis første og andre ledd. Etter NVEs vurdering er ikke systemer og rutiner for tredje ledd, som sier at områdekonsesjonærer skal kontrollere at anleggsdata er rapportert til systemansvarlig før nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg kan settes i drift, tilstrekkelig beskrevet. I forarbeidene til forskriftsendringen skrev vi at et av formålene med endringen av § 14a var at områdekonsesjonærer skal få informasjon om alle registrerte anlegg tilknyttet sitt nettområde. Selv om dette ikke står uttrykkelig i forskriften, legger NVE til grunn at systemansvarlig skal legge til rette for at områdekonsesjonærer skal få denne informasjon ved hjelp av Fosweb.

NVE mener at det i retningslinjene bør komme tydeligere frem hvordan systemansvarlig vil sikre systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering også etter tredje ledd.

§ 21. Systemvern

I oppsummering av høringsinnspill til første ledd viser systemansvarlig til at nytteverdien og nødvendig funksjonalitet diskuteres med berørt konsesjonær før systemansvarlig fattet vedtak om installasjon av systemvern. NVE legger til grunn at systemansvarlig har kriterier for vurdering av installasjon og krav til funksjonalitet som sikrer at praksisen er ikke-diskriminerende. NVEs vurdering er at de konkrete vurderingene systemansvarlig gjør i forbindelse med vedtak om installasjon skal fremgå av installasjonsvedtaket.

NVE er enig i Energi Norge sin kommentar om at retningslinjene bør beskrive rutiner for avvikling av systemvern. Det er kun systemansvarlig som kan fatte vedtak om avvikling. NVE legger til grunn at det fremgår av vedtaket hvilke vurderinger som er lagt til grunn.

Godkjenning og pålegg om endring

NVE godkjenner forslag til retningslinjer for systemansvarsforskriften §§ 5, 6, 8, 8a, 8b, 14a og 21.

NVE gir Statnett pålegg om å oppdatere retningslinjene for §§ 5, 6, 8a, 8b, 14a og 21 i tråd med NVEs kommentarer, med hjemmel i § 28a tredje ledd. Utkast til oppdaterte retningslinjer skal oversendes NVE for godkjenning senest innen **1. april 2020**.

Med hilsen

Torfinn Jonassen
seksjonssjef

Ragnhild Aker Nordeng
avdelingsingeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

